Ympäristövaliokunta 12.10.2022

Toimitusjohtaja, TkT Riikka Holopainen, Ympäristömerkintä Suomi Oy

Asia: Rakennustuoteasetuksen muutos ja sen vaikutus pohjoismaiseen ympäristömerkkiin (U 72/2022 vp)

Ympäristömerkintä kiittää lausuntomahdollisuudesta.

Rakennustuoteasetusta ollaan muuttamassa ja muutos sisältää monta hyvää asiaa mutta myös eräitä kohtia, jotka ovat ongelmallisia vapaaehtoisten virallisten ympäristömerkkien kannalta. Asetuksen 16–18 artiklassa vahvistetaan CE-merkintää ja muiden merkintöjen käyttöä koskevat yleiset periaatteet ja edellytykset. Ehdotuksen mukaan pakollisen CE-merkinnän lisäksi rakennustuotteissa ei voisi käyttää muita merkintöjä.

Komission ehdotus, johon ongelmalliset kohdat on merkitty keltaisella:

> *18 artikla*
>
> *Tuotteeseen saa kiinnittää CE-merkinnän lisäksi muita merkintöjä, mukaan lukien yksityisiä merkintöjä, vain, jos ne eivät kata yhdenmukaistettuun toiminta-alaan sisältyviä yhdenmukaistettuja teknisiä eritelmiä tai tuotevaatimuksia tai perusominaisuuksia tai arviointimenetelmiä tai niissä ei viitata niihin.*
>
> *Tuotteeseen ei saa kiinnittää muuta kuin unionin lainsäädännössä säädettyä merkintää, ja tämän unionin lainsäädännössä säädetyn muun merkinnän ja CE-merkinnän välisen etäisyyden – mitattuna mistä tahansa CE-merkinnän ja muun merkinnän kohdasta – on oltava vähintään CE-merkinnän kaksinkertainen pituus.*
>
> *Suoritustasoilmoitukseen ja vaatimustenmukaisuusilmoitukseen ei saa laittaa muuta merkintää kuin CE-merkintä.*

Ympäristömerkinnän mielestä on hyvä, että asiaa selkeytetään, mutta olemme huolissamme siitä, että uudistus estäisi vapaaehtoisten ja virallisten, ISO14024 -standardin mukaisten tyypin 1 ympäristömerkkien käytön monissa CE-merkinnän alaisissa rakennustuotteissa.

ISO14024 -standardin mukaiset tyypin 1 ympäristömerkit

- sisältävät kattavat ympäristövaatimukset, joita myös valvotaan
- ovat riippumattomia
- vaatimuksia tiukennetaan säännöllisesti
- perustuvat elinkaaritarkasteluun.

CE-merkintä on merkintä, jolla tuotteen valmistaja tai valtuutettu edustaja vakuuttaa, että tuote täyttää tuotetta koskevien EU:n direktiivien ja asetusten olennaiset vaatimukset. CE-merkintä on markkinoille

pääsyn edellytys, mutta se ei saisi olla este sille, että muilla merkinnöillä voidaan osoittaa CE-merkinnän harmonisoituja minimivaatimuksia pidemmälle meneviä vaihtoehtoja. CE-merkinnän lisäksi on olennaista tuoda esille myös rakennustuotteen vähähiilisyys, vähäkemikaalisuus sekä kiertotaloutta edistävät ominaisuudet, jotka taas on huomioitu ympäristömerkkikriteereissä ja jotka edistävät EU:n kestävän tuotannon ja kulutuksen tavoitteita. Jatkossakin siis tulisi olla mahdollista merkitä rakennustuotteita sekä CE-merkillä että ympäristömerkillä.

Artikla 18:n yllä esitetyllä muotoilulla voisi olla kauaskantoisia vaikutuksia mahdollisuuksiin ympäristömerkitä CE-merkinnän alaisia rakennustuotteita koska ympäristömerkkikriteereissä on kohtia, jotka viittaavat yhdenmukaistettuun toiminta-alaan sisältyviin teknisiin vaatimuksiin. Esimerkiksi ikkunoiden ja ovien kriteereissä viitataan U-arvovaatimuksen kohdalla harmonisoituun EN 14351-1 standardiin. Ympäristömerkit myös kattavat osaksi yhdenmukaistettua toimialaa tarkoitettuja suorituskykykriteerejä kuten formaldehydipäästöt sekä lisäkriteerejä kuten syöpää aiheuttavien, perimää vaurioittavien tai lisääntymiselle vaarallisten aineiden aktiivinen käyttö. Tällaisten merkintöjen käyttö olisi edelleen sallittava rakennustuotteissa.

Rakennustuotteiden ympäristömerkinnästä saadaan monenlaisia hyötyjä yhteiskunnalle:

- Rakennuksen sisäilman laatua voidaan parantaa käyttämällä ympäristömerkittyjä rakennustuotteita. Joutsenmerkitty rakentaminen on voimakkaassa kasvussa Pohjoismaissa ja tutkimusten mukaan Joutsenmerkillä on ollut merkittävä vaikutus paremman sisäilman laadun takeena[1].

- Ympäristömerkin vaatiminen julkisissa hankinnoissa on hankkijoille kätevä ja resurssitehokas tapa pyrkiä parhaisiin mahdollisiin tuloksiin. Uudistus voisi myös hankaloittaa entistä enemmän ympäristömerkkien vaatimista julkisissa hankinnoissa.

- Ympäristömerkki ohjaa myös kuluttajaa tunnistamaan tuoteryhmänsä vastuullisimmat tuotteet, jotta valintaa ei tehtäisi vain hinnan perusteella

- Tietojemme mukaan tulossa oleva Green Claims-asetus sisältää ohjeita siitä minkälaisia ympäristöväittämiä saa markkinoinnissa käyttää. Ympäristömerkit lienevät tässä yksi keskeinen osoitustapa.

Ympäristömerkinnän muutosehdotus artiklaan 18:

> *18 artikla*
>
> *Tuotteeseen saa kiinnittää CE-merkinnän lisäksi muita merkintöjä, mukaan lukien yksityisiä merkintöjä pois lukien tyypin I (ISO 14024) ympäristömerkit, vain, jos ne eivät kata yhdenmukaistettuun toiminta-alaan sisältyviä yhdenmukaistettuja teknisiä eritelmiä tai tuotevaatimuksia tai perusominaisuuksia tai arviointimenetelmiä tai niissä ei viitata niihin.*
>
> *Tuotteeseen ei saa kiinnittää muuta kuin unionin lainsäädännössä säädettyä merkintää, ja*

[1] https://joutsenmerkki.fi/vaitoskirja-ymparistomerkittyjen-paivakotien-sisailmassa-vahemman-haitallisia-kemikaaleja/

tämän unionin lainsäädännössä säädetyn muun merkinnän ja CE-merkinnän välisen etäisyyden – mitattuna mistä tahansa CE-merkinnän ja muun merkinnän kohdasta – on oltava vähintään CE-merkinnän kaksinkertainen pituus.

Suoritustasoilmoitukseen ja vaatimustenmukaisuusilmoitukseen ei saa laittaa muuta merkintää kuin CE-merkintä.

Vastaavasti Ympäristömerkintä ehdottaa seuraavaa, keltaisella merkittyä lisäystä artiklan 84 toiseen momenttiin julkisista hankinnoista:

Direktiivin 2014/24/EU 2 artiklan 1 kohdan 1 alakohdassa tai direktiivin 2014/25/EU 3 artiklan 1 alakohdassa tarkoitettujen hankintaviranomaisten tai direktiivin 2014/25/EU 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen hankintayksiköiden tekemiä hankintasopimuksia koskevat 1 kohdan nojalla hyväksytyt vaatimukset voidaan tapauksen mukaan esittää pakollisten teknisten eritelmien, valintakriteerien, myöntämiskriteerien, sopimuksen toteuttamista koskevien lausekkeiden, direktiivin 2014/24/EU artiklassa 43 mainittujen ympäristömerkkien tai tavoitteiden muodossa.